

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 123/2024

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε΄ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίαση της 21^{ης} Νοεμβρίου 2024

Σύνθεση:

Προεδρεύων: Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., λόγω κωλύματος της Προέδρου του Τμήματος

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Αικατερίνη Γαλάνη, Περικλής Αγγέλου, Δημήτριος Καμάρης, Ουρανία Πατσοπούλου, Βασιλεία Πελέκου, Αγγελική Αναστοπούλου, Χρήστος Κοραντζάνης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ζωή Φάμα, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτοκόλλου 30/080/000/3003/3-11-2023 έγγραφο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) Γενική Διεύθυνση Γενικού Χημείου του Κράτους, Διεύθυνση Αλκοόλης και Τροφίμων, Αυτοτελές Τμήμα Υποστήριξης Γενικής Διεύθυνσης ΓΧΚ.

Περίληψη Ερωτήματος:

Ερωτάται αν τα διοικητικά πρόστιμα του ν. 2969/2001 (Α΄281):

- 1) Έχουν χαρακτήρα αποκαταστατικό ή κυρωτικό και
- 2) Είναι κληρονομητέα και σε καταφατική περίπτωση:
  - α) είναι κληρονομητέα εάν ο παραβάτης αποβιώσει πριν την κοινοποίηση του πρωτοκόλλου παράβασης, β) εάν ο παραβάτης αποβιώσει μετά την

κοινοποίηση πρωτοκόλλου παράβασης, αλλά πριν την κλήση σε απολογία, γ) εάν ο παραβάτης αποβιώσει μετά την κλήση σε απολογία, αλλά πριν την σύνταξη και κοινοποίηση της πράξης επιβολής προστίμου, δ) εάν ο παραβάτης αποβιώσει μετά την κοινοποίηση της πράξης επιβολής προστίμου αλλά πριν την βεβαίωση του προστίμου και ε) εάν ο παραβάτης αποβιώσει μετά την βεβαίωση του προστίμου στην αρμόδια εφορία.

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και από το σύνολο των εγγράφων που συγκροτούν το σχετικό φάκελο, δίδεται το ακόλουθο ιστορικό:

1. Ερευνάται από την Γ΄ Χημική Υπηρεσία Αθηνών ποια είναι η νόμιμη διαδικασία που πρέπει ν' ακολουθηθεί σε εκκρεμή υπόθεσή της, κατά την οποία έχουν βεβαιωθεί σε βάρος του Α.Ε. διοικητικά πρόστιμα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 ν. 2969/2001, ως ισχύει κατά τον κρίσιμο χρόνο, για παραβάσεις σχετικά με την παρασκευή επεξεργασία και διάθεση αιθυλικής αλκοόλης, συνολικού ποσού 10.500 ευρώ (πράξεις 39 και 40/2020 και 6000 ευρώ (πράξεις 50 και 51/2020), όμως ο σχετικός χρηματικός κατάλογος, επεστράφη από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. στην Χημική Υπηρεσία με την παρατήρηση ότι ο Α.Ε. είχε αποβιώσει και ο Α.Φ.Μ. του είχε απενεργοποιηθεί, μετά μεν την κοινοποίηση της πράξης επιβολής προστίμου και πριν την βεβαίωσή του από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Περαιτέρω ερευνάται από την ίδια υπηρεσία ποια είναι η νόμιμη διαδικασία που πρέπει ν' ακολουθηθεί σε εκκρεμή υπόθεσή της, κατά την οποία, διαπιστώθηκαν κατόπιν ελέγχου εννέα μη κανονικά δείγματα, όμως ο παραβάτης Α.Ε., απεβίωσε πριν την κοινοποίηση των εννέα μη κανονικών δειγμάτων, τη σύνταξη του πρωτοκόλλου παράβασης και την κλήση του σε απολογία.

2. Η ερωτώσα Υπηρεσία, αφού εξέθεσε τις απόψεις της επί της συγκεκριμένης υπόθεσης, αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι «... το πρόστιμο που επιβάλλεται δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 11 και 14 του ν. 2969/2001 είναι κληρονομητό μόνο εφόσον έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία επιβολής αυτού, ήτοι έχει κοινοποιηθεί η πράξη επιβολής προστίμου στον ενδιαφερόμενο, όσο ο τελευταίος ήταν εν ζωή, ειδάλλως η υπόθεση τίθεται στο αρχείο.», υπέβαλε το

εν αρχή ερώτημα ,επειδή δεν έχει εκδοθεί έως σήμερα ad hoc γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για τα πρόστιμα του ν. 2969/2001, προκειμένου να εκδοθεί σχετική Γνωμοδότηση, που ν' αφορά αποκλειστικά τα πρόστιμα του άρθρου 11 του ν. 2969/2001 και την διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης σε περίπτωση που προκύπτει θάνατος του παραβάτη σε κάθε στάδιο της οριζόμενης στις παρ. 1, 3, 4, 8 και 10 του άρθρου 14 του ίδιου νόμου διαδικασίας.

Νομοθετικό πλαίσιο

3. Στα άρθρα 34, 35, 1710 και 1885 Α.Κ. ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 34 - Ικανότητα δικαίου

«Κάθε άνθρωπος είναι ικανός να έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις»

Άρθρο 35 - Ύπαρξη και τέλος προσώπου

«Το πρόσωπο αρχίζει μόλις γεννηθεί ζωντανό και παύει να υπάρχει με το θάνατό του»

Άρθρο 1710 - Έννοια

«Κατά το θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομιά) περιέρχεται από το νόμο ή από διαθήκη σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι)...»

Άρθρο 1885 - Μερисμός απαιτήσεων και χρεών

«Οι απαιτήσεις και τα χρέη της κληρονομιάς διαιρούνται αυτοδικαίως μεταξύ των συγκληρονόμων ανάλογα με τη μερίδα καθενός»

4. Στο ν. 2969/2001 (ΦΕΚ Α' 281/18.12.2001) Αιθυλική αλκοόλη και αλκοολούχα προϊόντα ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

Άρθρο 1 - Αντικείμενα ρυθμίσεων.

«Με τις διατάξεις του νόμου αυτού καθορίζονται: α) η παραγωγή, μεταποίηση, αποθήκευση και διακίνηση της αιθυλικής αλκοόλης, των αποσταγμάτων και των προϊόντων απόσταξης, των αλκοολούχων ποτών και των αλκοολούχων προϊόντων πάσης φύσεως, β) το είδος των μηχανημάτων παραγωγής αιθυλικής αλκοόλης και αποσταγμάτων, οι όροι και ο τρόπος λειτουργίας τους, καθώς και οι διαδικασίες ελέγχου και εποπτείας, γ) η διάκριση των επιτηδευματιών, τα

δικαιώματα και οι υποχρεώσεις αυτών, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις εκδόσεως άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, και δ) οι παραβάσεις και η διαδικασία βεβαίωσής τους, ως και οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε βάρος των παραβατών.»

Άρθρο 2 - Αρμόδια Αρχή

«Αρμόδιες διοικητικές Αρχές για την εφαρμογή του νόμου αυτού είναι η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης και η Γενική Διεύθυνση του Γενικού Χημείου του Κράτους...»

Άρθρο 10 - Έλεγχος

«1. Τα Οινοπνευματοποιεία Α` και Β` κατηγορίας, τα αποσταγματοποιεία, τα ποτοποιεία, τα εργοστάσια των παραγωγών βιοαιθανόλης, αιθυλικής αλκοόλης μη γεωργικής προέλευσης, συνθετικής αιθυλικής αλκοόλης, οι επιχειρήσεις εν γένει διακίνησης και εμπορίας παντός είδους αιθυλικής αλκοόλης, αποσταγμάτων, προϊόντων απόσταξης και αλκοολούχων ποτών, τα εργοστάσια που χρησιμοποιούν αιθυλική αλκοόλη παντός είδους ή εργάζονται με αποστακτικά μηχανήματα κατάλληλα για παραγωγή αιθυλικής αλκοόλης παντός είδους, αυτοί που κατέχουν άμβικες απόσταξης ή άλλα αποστακτικά μηχανήματα, οι κατασκευαστές τέτοιων μηχανημάτων, καθώς και η μεταφερόμενη και διατιθέμενη, παντός είδους, αιθυλική αλκοόλη, τα αποστάγματα, τα προϊόντα απόσταξης γεωργικής προέλευσης, ως και τα αλκοολούχα ποτά υπόκεινται στον έλεγχο της Τελωνειακής και Χημικής Υπηρεσίας.

2. Στα πλαίσια του ελέγχου αυτού, οι υπάλληλοι των εν λόγω Υπηρεσιών προβαίνουν σε κάθε αναγκαία εξέταση ή έρευνα για τη διαπίστωση παραβάσεων του νόμου αυτού και ενεργούν όλες τις ανακριτικές πράξεις, έχοντας τα καθήκοντα και δικαιώματα των ειδικών Προανακριτικών υπαλλήλων σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. (...)

3. Αν από το διενεργούμενο έλεγχο από τη Χημική Υπηρεσία διαπιστωθούν παραβάσεις που σχετίζονται καθ' οποιονδήποτε τρόπο με τη φορολογία των προϊόντων αυτών και γενικά με τις διατάξεις του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα, καθώς και με τις διατάξεις του νόμου αυτού αρμοδιότητας της Τελωνειακής Υπηρεσίας, ενημερώνεται η αρμόδια Τελωνειακή Αρχή η οποία ενεργεί για τον κολασμό αυτών.

4. Αν από το διενεργούμενο έλεγχο της Τελωνειακής Υπηρεσίας διαπιστωθούν παραβάσεις του νόμου αυτού, που αφορούν τους όρους και διαδικασίες παραγωγής, διάθεσης και καταλληλότητας των προϊόντων και των μέσων παραγωγής αυτών, ενημερώνεται η αρμόδια Χημική Αρχή η οποία ενεργεί για τον κολασμό αυτών. 5...»

Άρθρο 11 - Διοικητικές κυρώσεις

«Επιφυλασσομένων των περί λαθρεμπορίας διατάξεων του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα σε περίπτωση παραβάσεων του νόμου αυτού επιβάλλονται κατά περίπτωση οι ακόλουθες διοικητικές κυρώσεις:

1. Τιμωρούνται με πρόστιμο 500 ευρώ:

α)...., β)...., γ)...., δ)...., ε)...., στ)...., ζ)...

2. Τιμωρούνται με πρόστιμο 1,500 ευρώ:

α)...., β)...., γ)...., δ)...., ε)...., στ)...., ζ)...., η)...., θ)...., ι)...., ια)...., ιβ)...., ιγ)...

3. Τιμωρούνται με πρόστιμο 3.000 ευρώ:

α)...., β)...., γ)...., δ)...., ε)...., στ)...., ζ)...., η)...., θ)...., ι)...., ια)...., ιβ)...., ιγ)...., ιδ)...

4. Σε περίπτωση υποτροπής τα προβλεπόμενα στις προηγούμενες παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου αυτού πρόστιμα πενταπλασιάζονται. Ως υποτροπή νοείται, η διάπραξη από τον ίδιο επιτηδευματία περισσότερων της μιας παραβάσεων του παρόντος νόμου εντός χρονικού διαστήματος δέκα (10) ετών από της βεβαιώσεως της πρώτης παραβάσεως. 5...

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών, μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα πρόστιμα που προβλέπονται στο άρθρο αυτό. ...»

Άρθρο 14 - Διαδικασία επιβολής διοικητικών κυρώσεων

«1. Η παράβαση βεβαιώνεται με πρωτόκολλο παράβασης, το οποίο συντάσσεται από υπάλληλο της αρμόδιας, κατά περίπτωση, για την επιβολή του προστίμου Τελωνειακής ή Χημικής Υπηρεσίας.

2. Αρμόδιος για την επιβολή των προστίμων που προβλέπονται από το νόμο αυτόν είναι ο Διευθυντής ή ο Προϊστάμενος της Τελωνειακής ή Χημικής Υπηρεσίας, στη χωρική αρμοδιότητα της οποίας συντελέστηκε η παράβαση. Όταν δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί ο τόπος τέλεσής της, αρμόδιος είναι ο Διευθυντής ή ο Προϊστάμενος της Τελωνειακής ή Χημικής Υπηρεσίας, στη χωρική αρμοδιότητα της οποίας διαπιστώθηκε η παράβαση. Σε κάθε άλλη περίπτωση ο Διευθυντής ή ο Προϊστάμενος της Τελωνειακής ή Χημικής

Υπηρεσίας, στη χωρική αρμοδιότητα της οποίας βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης ή η διεύθυνση κατοικίας του παραβάτη.

3. Το πρόστιμο επιβάλλεται ύστερα από την έγγραφη απολογία του παραβάτη ή μετά την άπρακτη πάροδο της προς απολογία αυτού ταχθείσας προθεσμίας. (...) Για κάθε παράβαση επιβάλλεται ιδιαίτερο πρόστιμο με αιτιολογημένη πράξη.

4. Η πράξη επιβολής του προστίμου κοινοποιείται σε εκείνους σε βάρος των οποίων εκδόθηκε, με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο, σύμφωνα με τις διατάξεις περί επιδόσεως των άρθρων 47, 48, 50 έως και 57 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Αν, σύμφωνα με βεβαίωση της Αστυνομικής Αρχής, δεν είναι γνωστή η διαμονή αυτών είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, η κοινοποίηση γίνεται με δημοσίευση περίληψης της πράξης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως: 5. ... 6... 7...

8. Κατά της πράξης επιβολής του προστίμου επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ουσίας ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Σε άσκηση προσφυγής νομιμοποιείται εκείνος σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η πράξη. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκηση αυτής δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξεως επιβολής του προστίμου ως προς το ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) του επιβληθέντος ποσού. Μετά την έκδοση της δικαστικής απόφασης το ποσοστό 30% που εισπράχθηκε, συμψηφίζεται ή επιστρέφεται ολικά ή μερικά, κατά περίπτωση. Η εκδοθείσα καταλογιστική πράξη είναι ανεξάρτητη από την παράλληλη κατά νόμο άσκηση ποινικής δίωξης, καθώς και την ποινική απόφαση που θα εκδοθεί. 9....

10. Αν δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα προσφυγή, τα οφειλόμενα πρόστιμα εισπράττονται αναγκαστικά, με νόμιμο τίτλο την πράξη της αρμόδιας Αρχής, σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων.....».

5. Στον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων όπως αυτός κυρώθηκε με το ν. 4978/2022 ορίζεται:

Άρθρο 1 - Είσπραξη Δημοσίων Εσόδων

«1. Η είσπραξη των από κάθε αιτία δημοσίων εσόδων ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα. 2. Ως δημόσια έσοδα θεωρούνται και οι απαιτήσεις, των οποίων το Δημόσιο κατέστη δικαιούχος με καθολική ή ειδική διαδοχή.

Άρθρο 2 - Όργανα είσπραξης - Νόμιμος τίτλος

«1. Με την εξαίρεση των φόρων και των λοιπών δημοσίων εσόδων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), για τα οποία εφαρμόζεται αποκλειστικά ο ως άνω Κώδικας, η είσπραξη των δημοσίων εσόδων ανήκει στην αρμοδιότητα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και των λοιπών οργάνων που ορίζονται με ειδικές διατάξεις για τον σκοπό αυτόν ή των ειδικών ταμιών, στους οποίους έχει ανατεθεί η είσπραξη ειδικών εσόδων. (...)

2. Η είσπραξη των δημοσίων εσόδων που ανήκει στην αρμοδιότητα της ΑΑΔΕ και διενεργείται κατά τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα, μπορεί να ανατεθεί με απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ σε ένα ή περισσότερα από τα κάτωθι πρόσωπα: ... Με όμοια απόφαση καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία είσπραξης και απόδοσης των εισπραττόμενων ποσών από τους προαναφερόμενους φορείς είσπραξης, οι αμοιβές των φορέων είσπραξης, καθώς και ο έλεγχος για την είσπραξη από αυτούς. 3. ...

4. Για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων απαιτείται νόμιμος τίτλος. Με την εξαίρεση των φόρων και των λοιπών δημοσίων εσόδων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κ.Φ.Δ., για τα οποία εφαρμόζεται αποκλειστικά ο ως άνω Κώδικας, νόμιμο τίτλο αποτελούν:

α) τα έγγραφα στα οποία οι αρμόδιες αρχές προσδιορίζουν σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις τον οφειλέτη, το είδος, το ποσό και την αιτία της οφειλής,

β) ...γ) ...

5. Η είσπραξη στις περιπτώσεις της παρ. 4 πραγματοποιείται από την ΑΑΔΕ μετά την καταχώριση των στοιχείων του νόμιμου τίτλου στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων, είτε κατόπιν αποστολής στην ΑΑΔΕ χρηματικού καταλόγου από την αρχή που απέκτησε τον νόμιμο τίτλο είτε με βάση μόνο τον νόμιμο τίτλο, εφόσον αυτός έχει περιέλθει με οποιονδήποτε τρόπο στην ΑΑΔΕ. Ο χρηματικός κατάλογος περιέχει τα προσδιοριστικά στοιχεία της οφειλής, του υπόχρεου και των συνυπόχρεων ευθυνόμενων τρίτων. Η παράλειψη αναφοράς των ευθυνόμενων

συνυπόχρεων δεν θίγει το κύρος του νόμιμου τίτλου ούτε τη νομιμότητα της εισπρακτικής διαδικασίας ή της διαδικασίας της εκτέλεσης. Η για οποιονδήποτε λόγο μερική ή ολική αναστολή του νόμιμου τίτλου δεν κωλύει την καταχώριση του συνόλου της οφειλής στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της ΑΑΔΕ.

6. Η είσπραξη: α) στην περίπτωση των εκτελεστών τίτλων του Κ.Φ.Δ. και β) οποιουδήποτε τίτλου, κατ' εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων επιβολής πολλαπλών τελών, πραγματοποιείται μόνο δυνάμει του τίτλου. Οι τίτλοι του προηγούμενου εδαφίου καταχωρίζονται στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της ΑΑΔΕ, αποκλειστικά, για λόγους παρακολούθησης της οφειλής, χωρίς η καταχώριση να αποτελεί όρο της νομιμότητας της εισπρακτικής διαδικασίας ή της εκτέλεσης. Επιδικαζόμενες υπέρ του Δημοσίου κάθε είδους χρηματικές αποζημιώσεις στο πλαίσιο ποινικών δικών, που αφορούν αδικήματα τα οποία προβλέπονται από τη φορολογική και τελωνειακή νομοθεσία, είναι δυνατόν να εισπράττονται από την ΑΑΔΕ και σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου.

7. Με απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ καθορίζονται το περιεχόμενο του χρηματικού καταλόγου και των βιβλίων του παρόντος άρθρου, ο τρόπος καταχώρισης των απαραίτητων στοιχείων σε αυτά και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.».

...

Άρθρο 4 - Ατομική ειδοποίηση

« 1. Με την εξαίρεση των φόρων και των λοιπών δημοσίων εσόδων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κ.Φ.Δ., για τα οποία εφαρμόζεται αποκλειστικά ο ως άνω Κώδικας, καθώς και των δημοσίων εσόδων της περ. β` της παρ. 6 του άρθρου 2, μετά την καταχώριση του χρέους ως δημοσίου εσόδου κατά την παρ. 5 του άρθρου 2, η ΑΑΔΕ εκδίδει ατομική ειδοποίηση, την οποία είτε αποστέλλει ταχυδρομικά στον οφειλέτη και στα συνυπόχρεα πρόσωπα είτε την κοινοποιεί σε αυτούς σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κ.Φ.Δ. Στην ατομική ειδοποίηση αναφέρονται το ονοματεπώνυμο του οφειλέτη, και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο η επωνυμία του, καθώς και ο αριθμός φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.) του, εφόσον υπάρχει, το είδος και το ποσό του χρέους, συμπεριλαμβανομένων των τόκων που έχουν ήδη υπολογισθεί κατά την κείμενη νομοθεσία, ο αριθμός και η χρονολογία καταχώρισης του χρέους ως δημοσίου εσόδου ή ο τίτλος στον οποίο βασίζεται το χρέος, ο χρόνος και ο τρόπος καταβολής αυτού και η μνεία

ότι από την επομένη ημέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας καταβολής του χρέους και μέχρι την τελική εξόφληση αυτού υπολογίζονται οι τόκοι του άρθρου 6.

2. Η ατομική ειδοποίηση της παρ. 1 δεν εξομοιώνεται με την επιταγή προς πληρωμή.

3. Η παράλειψη αποστολής ή κοινοποίησης της ειδοποίησης της παρ. 1 δεν ασκεί επιρροή στο κύρος των αναγκαστικών μέτρων που λαμβάνονται κατά του οφειλέτη. ...»

Ερμηνεία και Εφαρμογή Διατάξεων

Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, αυτοτελώς ερμηνευόμενες αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν συνάγονται τα ακόλουθα:

6. Από τις διατάξεις των άρθρων 34,35, 1710 και 1885 ΑΚ σε συνδυασμό προς τις ισχύουσες στο πεδίο του δημοσίου δικαίου αρχές, προκύπτει ότι οι έννομες σχέσεις δημοσίου δικαίου στο μέτρο που συνδέονται αμέσως με το υπάρχον στη ζωή φυσικό πρόσωπο, το οποίο αποτελεί υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων είναι συνήθως προσωποπαγείς και συνεπώς ακληρονόμητες (λ.χ. δημοσιούπαλληλική σχέση). Όταν όμως οι έννομες αυτές σχέσεις έχουν χρηματικό αντικείμενο, κατά κανόνα κληρονομούνται εκτός αν είναι αυστηρά προσωποπαγείς (λ.χ. συνταξιοδοτικό δικαίωμα).

7. Γίνεται παγίως δεκτό ότι, οι απειλούμενες με διατάξεις νόμων οικονομικού κλπ περιεχομένου και επιβαλλόμενες από τις διοικητικές αρχές χρηματικές ποινές ή πρόστιμα, έχουν χαρακτήρα διοικητικών χρηματικών κυρώσεων και κύριο σκοπό να εξαναγκάσουν τους διοικούμενους σε πλήρη και ακριβή εκπλήρωση των νομίμων υποχρεώσεών τους και κληρονομούνται, υπό την προϋπόθεση ότι φέρουν και αποζημιωτικό χαρακτήρα ήτοι εφόσον επιβλήθηκαν και προς αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε στο Δημόσιο από την παράβαση για την οποία επιβλήθηκε η κύρωση. Στις περιπτώσεις αυτές τα πρόστιμα αυτά αποτελούν αντικείμενο της κληρονομίας του υπόχρεου – παραβάτη και η εξ' αυτών υποχρέωσή του μεταβιβάζεται κατ' άρθρο 1710 ΑΚ στους κληρονόμους του, νομίμως δε για το λόγο αυτό

επιβάλλονται και κατά των τυχόν κληρονόμων καθώς η αξίωση του Δημοσίου προς επιβολή τους αποτελεί και αυτή στοιχείο της κληρονομιάς (πρβλ. ΝΣΚ 36/1991, 184/1993)

8. Αντίθετα, στις περιπτώσεις επιβολής διοικητικών προστίμων, στις οποίες υφίσταται παράβαση χωρίς αντίστοιχη ζημία του Δημοσίου (βλ. Β. Παπαχρήστου Λαθρεμπορία και Τελωνειακές παραβάσεις σελ. 140) ή η τυχόν επελθούσα ζημία αποκαθίσταται με την έκδοση άλλων καταλογιστικών πράξεων, τα εν λόγω πρόστιμα δεν φέρουν αποζημιωτικό χαρακτήρα, αλλά προσωποπαγή και αποσκοπούν στην συμμόρφωση του παραβάτη προς τους ορισμούς μιας συγκεκριμένης νομοθετικής διοικητικής διαδικασίας, οπότε δεν συντρέχει περίπτωση νόμιμης επιβολής τους, το πρώτον, σε βάρος των κληρονόμων του αποβιώσαντος υπόχρεου - παραβάτη (πρβλ ΣΤΕ 1880/2014, 1266/2003). Τούτο δε διότι, μετά τον θάνατο του παραβάτη, εκλείπει ο σκοπός επιβολής του διοικητικού προστίμου, θα ήταν δε πέραν της αληθούς βουλήσεως του νομοθέτη να επιβάλλονται τα σχετικά πρόστιμα σε βάρος κληρονόμων. Στο πλαίσιο αυτό έχει γίνει δεκτό ότι η αξίωση για επιβολή προστίμων για παραβάσεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΝΣΚ 291/2011, 32/2009, 551/2006) καθώς και για πρόστιμα Κ.Ο.Κ. (ΝΣΚ 308/2016), τα οποία δεν έχουν αποζημιωτικό χαρακτήρα, δεν τυγχάνει κληρονομητή.

9. Εν προκειμένω, με τις διατάξεις του ν. 2969/2001 (Φ.Ε.Κ. Α' 281/18.12.2001) «Αιθυλική αλκοόλη και αλκοολούχα προϊόντα», όπως αυτές, κατόπιν τροποποίησης ή μεταρρύθμισης μετά και την ενσωμάτωση διατάξεων σχετικών Κανονισμών του Ευρωπαϊκού Δικαίου, ισχύουν, καθορίζονται οι κανόνες που διέπουν την παραγωγή, μεταποίηση, αποθήκευση και διακίνηση της αιθυλικής αλκοόλης, των αποσταγμάτων και των προϊόντων απόσταξης καθώς και των αλκοολούχων ποτών και των αλκοολούχων προϊόντων πάσης φύσεως, και οι διαδικασίες ελέγχου και εποπτείας των δραστηριοτήτων αυτών περαιτέρω δε προσδιορίζονται τα υποκείμενα- επιτηδευματίες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που μετέρχονται των ανωτέρω δραστηριοτήτων και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους.

10. Τα διοικητικά πρόστιμα που προβλέπονται στις περιπτώσεις των παραβάσεων του άρθρου 11 ν. 2969/2001 έχουν ομαδοποιηθεί σε τρεις

κατηγορίες, ανάλογα με τη σοβαρότητα των παραβάσεων αυτών, και ορίζονται αντίστοιχα, κατ' αποκοπή, στα ποσά των 500, 1.500 και 3.000 ευρώ. Οι παραβάσεις αυτές είναι τυπικές και τα πρόστιμα επιβάλλονται κατά δέσμια αρμοδιότητα της οικείας αρχής και κατά τρόπο αντικειμενικό, οι επιτηδευματίες γνωρίζουν εκ των προτέρων το ακριβές ύψος της απειλούμενης κύρωσης, και δεν απαιτείται για την επιβολή και θεμελίωσή τους η συνδρομή άλλων προϋποθέσεων όπως η υπαιτιότητα του παραβάτη ή η επέλευση ζημίας στο Δημόσιο λόγω της παράβασης. Η επιβολή των προστίμων αυτών αποτελεί το μέσο εξαναγκασμού προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων των επιτηδευματιών έναντι της διοίκησης προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος ήτοι αφ' ενός μεν της διασφάλισης και της φήμης των προϊόντων αυτών και αφ' ετέρου της εξυπηρέτησης των αναγκών και απαιτήσεων του φορολογικού ελέγχου για την ορθή επιβολή του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης και τη διασφάλιση και σύλληψη της φορολογητέας ύλης στα στάδια από την παραγωγή έως και τη διάθεση στην κατανάλωση των αλκοολούχων προϊόντων (βλ. εισηγητική έκθεση νόμου). Ο βαθμός του εξαναγκασμού που επιβάλλεται με τα πρόστιμα αυτά, προς εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών δημοσίου συμφέροντος και αποτροπής των προβλεπόμενων παραβάσεων, επιτείνεται με την πρόβλεψη πενταπλασιασμού των ανωτέρω προστίμων σε περίπτωση υποτροπής του παραβάτη (Δ.ΕφΠειρ. 1174/2024)

11. Από τα όσα προεκτέθηκαν συνάγεται ότι, τα πρόστιμα σε βάρος του παραβάτη, των διατάξεων του άρθρου 11 του ν. 2969/2001 έχουν αποκλειστικά κυρωτικό χαρακτήρα και ως τέτοια έχουν αυστηρά προσωπικό χαρακτήρα, καθόσον αποσκοπούν στην συμμόρφωση του παραβάτη προς τους ορισμούς μιας συγκεκριμένης νομοθετικής διοικητικής διαδικασίας, και ως εκ τούτου, δεν συντρέχει περίπτωση νόμιμης επιβολής τους, το πρώτον, σε βάρος των κληρονόμων του αποβιώσαντος υπόχρεου-παραβάτη (πρβλ ΝΣΚ 36/1991, 184/1993, 551/2006 και 32/2009 επί προστίμων ΚΒΣ, 308/2016 επί προστίμων ΚΟΚ και ΣτΕ 1266/2003, 3676/1988), καθώς, όπως προλέχθηκε, μετά τον θάνατο του παραβάτη, εκλείπει ο σκοπός επιβολής των διοικητικών αυτών προστίμων.

12. Περαιτέρω, αντικείμενο της κληρονομικής διαδοχής είναι οι περιουσιακές σχέσεις (ενεργητικό και παθητικό) του θανόντος, ήτοι κληρονομητά είναι τα

δικαιώματα του θανόντος και οι σε βάρος του υποχρεώσεις, οι οποίες αποτιμώνται σε χρήμα (άρθρο 1710 ΑΚ). Οι αποτιμώμενες σε χρήμα σχέσεις ανάγονται, κατά κανόνα, στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου, χωρίς όμως να αποκλείεται να είναι και δημοσίου δικαίου, υπό την προϋπόθεση όμως, οι σχέσεις αυτές, να προβλέπονται εκ του νόμου ή να συνάγεται από αυτόν (το νόμο) ότι είναι ακληρονόμητες (ΝΣΚ 308/2016).

13. Η, κατ' ενάσκηση αρμοδιότητας, έκδοση από τα αρμόδια όργανα της διοικήσεως, πράξεων επιβολής χρηματικών κυρώσεων, ως μέσο εξαναγκασμού προς συμμόρφωση κατ' επιταγή του νόμου και τιμωρίας (κολασμού) του διοικούμενου, σε περίπτωση παραβίασης του (πρόστιμα κυρωτικού χαρακτήρα), έναντι των οποίων ο καταλογισθείς έχει την δυνατότητα ασκήσεως ενδίκου βοηθήματος, ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου, το οποίο κρίνει, περί του εάν, σε κάθε περίπτωση, συντρέχουν οι πραγματικές και νομικές προϋποθέσεις επιβολής τους (πρβλ ΣτΕ 3347/2011, 575/2009, 2671/2007, ΝΣΚ 172/2012, 591/2002 κ. α), κατά γενική αρχή του δικαίου, συναγόμενη από τα άρθρα 34 και 35 του Α.Κ., πρέπει κατ' αρχήν, να φέρει ως υπόχρεο πρόσωπο υπάρχον κατά τον χρόνο εκδόσεώς τους.

Συνεπώς, πράξη, η οποία εκδίδεται κατά φυσικού προσώπου μετά τον θάνατό του (εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη νομοθετική πρόβλεψη) είναι άκυρη, καθ' όσον στρέφεται κατά ανύπαρκτου υποκειμένου (ΝΣΚ 591/2002 ΔΕΦΑ 2771/2015, 3349/2011, 2990/2005 με παραπομπή σε ολ. ΣΤΕ 179/1977, ΣΤΕ 1779/1988, 1014/1983), δεν μπορεί να επιβληθεί το πρώτον μετά το θάνατο του εν λόγω προσώπου, σε βάρος των κληρονόμων του, εφ' όσον οι κληρονόμοι, υπό την ιδιότητα αυτή, δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των προσώπων σε βάρος των οποίων δύναται να επιβληθεί η κύρωση και δεν τους αποδίδεται οιαδήποτε συμμετοχή στην παράβαση (πρβλ ΣτΕ 1880/2014, 947/2011, 1718/2013, 2696/2006, ΝΣΚ 172/2012). Ωστόσο, σε περίπτωση κατά την οποία η διοικητική χρηματική κύρωση έχει επιβληθεί σε βάρος του υπόχρεου, πριν από το θάνατό του, η σχετική χρηματική ενοχή αποτελεί πλέον παθητικό στοιχείο της κληρονομιάς περιουσίας του αποβιώσαντος, για το οποίο ευθύνονται οι κληρονόμοι του (πρβλ ΣτΕ 3334/2015, 1880/2014, 1718/2013, 947/2011, 2696/2006, ΑΠ 1714/1981, ΝΣΚ 172/2012, 291/2011),

ανάλογα με το είδος της γενόμενης αποδοχής (με ή χωρίς το ευεργέτημα της απογραφής).

14. Περαιτέρω και όσον αφορά το στάδιο της είσπραξης, εάν μετά την επιβολή της διοικητικής χρηματικής κύρωσης και τη δημιουργία της οικείας χρηματικής υποχρέωσης, επήλθε θάνατος του υπόχρεου, χωρίς εν τω μεταξύ, να έχει διενεργηθεί εν στενή εννοία ταμειακή βεβαίωση της οφειλής στο όνομά του (του υπόχρεου και ήδη αποβιώσαντος), η εν λόγω βεβαίωση ενεργείται όχι πλέον στο όνομα του θανόντος υπόχρεου, αλλά σε εκείνο των κληρονόμων του (με τον κατά τα προβλεπόμενα στο κληρονομικό δίκαιο επιμερισμό του οφειλόμενου ποσού), ώστε κατά τον τρόπο αυτό να προσδιορισθεί το πρόσωπο των υπόχρεων και το ύψος της υποχρέωσης καθενός εξ' αυτών (πρβλ ΣΤΕ 2058/2022 σκ.6, 1718/2013, 1069/2001). Εάν όμως στην προηγούμενη περίπτωση, μετά την επιβολή της διοικητικής χρηματικής κύρωσης, έχει διενεργηθεί και η εν στενή εννοία βεβαίωση της οφειλής στο όνομα του υπόχρεου, σε περίπτωση μεταγενέστερου θανάτου του, δεν απαιτείται νέα εν στενή εννοία βεβαίωση στο όνομα των κληρονόμων, αλλά, η διαδικασία της διοικητικής εκτελέσεως κινείται σε βάρος τους, κατά το λόγο της κληρονομικής τους μερίδας, με βάση την εν στενή εννοία βεβαίωση στο όνομα του υπόχρεου, απαιτείται όμως, για την νομιμότητα κάθε περαιτέρω πράξης εκτέλεσης σε βάρος τους, να κοινοποιηθεί σε αυτούς ατομική ειδοποίηση με την οποία τους γνωστοποιείται το χρέος και η αιτία του, η οποία θα πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που μνημονεύονται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Κ.Ε.Δ.Ε. και, επιπλέον, στην ανωτέρω ατομική ειδοποίηση θα πρέπει να μνημονεύεται ρητά και η ιδιότητα τους ως κληρονόμων και να εξειδικεύεται και το οφειλόμενο ποσό αναλόγως της κληρονομικής τους μερίδας (ΑΠ 552/1992, πρβλ. ΣΤΕ 2057/2022, 1718/2013, Δ.Εφ.Αθ 2823/2000).

15. Με τις διατάξεις του άρθρου 14 ν. 2969/2001 προβλέπεται η διαδικασία βεβαίωσης των προστίμων του άρθρου 11 του ίδιου νόμου, κατόπιν διαπίστωσης σχετικής παράβασης από τα παριστάμενα, κατά τη διενέργεια του ελέγχου, όργανα του Τελωνείου ή του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Ειδικότερα, όταν στο πλαίσιο διενεργούμενου ελέγχου διαπιστώνεται η τέλεση συγκεκριμένης παράβασης, αρχικά συντάσσεται πρωτόκολλο παράβασης από υπάλληλο της αρμόδιας, κατά περίπτωση, για την επιβολή του προστίμου

Τελωνειακής ή Χημικής Υπηρεσίας. Η σχετική πράξη παράβασης επιδίδεται στον ελεγχόμενο, το δε πρόστιμο για την επιβολή του οποίου αρμόδιος είναι ο Διευθυντής ή ο Προϊστάμενος της Τελωνειακής ή Χημικής Υπηρεσίας, όπως ειδικότερα προσδιορίζεται η χωρική αρμοδιότητα εκάστου στην παράγραφο 2 του άρθρου 14, επιβάλλεται ύστερα από την έγγραφη απολογία του ελεγχόμενου παραβάτη ή μετά την άπρακτη πάροδο της προς απολογία αυτού ταχθείσας προθεσμίας.

16. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπ' όψη ότι:

(α) τα πρόστιμα του άρθρου 11 ν. 2969/2001, τα οποία επιβάλλονται μετά από βεβαίωση παράβασης από τ' αρμόδια, βάσει των διατάξεων του άρθρου 14 ν. 2969/2001, όργανα, έχουν χαρακτήρα χρηματικών διοικητικών κυρώσεων και αποβλέπουν στην συμμόρφωση σε επιταγή του νόμου, στον κολασμό του διοικούμενου και στην αποτροπή από τη διάπραξη στο μέλλον ανάλογων παραβάσεων (πρόστιμα αποκλειστικά κυρωτικού χαρακτήρα), λόγω δε της φύσης τους αυτής, επ' αυτών τυγχάνουν εφαρμογής οι γενικές αρχές που αφορούν τις αντίστοιχες πράξεις επιβολής διοικητικών χρηματικών κυρώσεων κατά του εκάστοτε παραβάτη φυσικού προσώπου,

(β) η επιβολή των εν λόγω διοικητικών προστίμων του άρθρου 11 ν. 2969/2001 αφού διαπιστωθεί η παράβαση κατόπιν ελέγχου και αφού κληθεί ο παραβάτης σε απολογία, η οποία κλήση συνιστά ουσιώδη τύπο της διαδικασίας, ολοκληρώνεται με την έκδοση και επίδοση σχετικής πράξης επιβολής προστίμου,

(γ) παθητικό υποκείμενο των εν λόγω διοικητικών προστίμων του άρθρου 11 ν. 2969/2001 είναι αποκλειστικά ο μετερχόμενος τις περιγραφόμενες στο οικείο άρθρο παραβάσεις και συνεπώς δεν δύναται να επιβληθούν, το πρώτον σε βάρος των κληρονόμων του παραβάτη, εφόσον ο κληρονόμος, υπό την ιδιότητα αυτή δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των προσώπων σε βάρος των οποίων δύναται να επιβληθούν πρόστιμα και δεν του αποδίδεται από το νόμο ή τα διοικητικά όργανα οιαδήποτε συμμετοχή στην παράβαση, θα πρέπει να γίνουν δεκτά τα ακόλουθα:

(1) Προκειμένου να είναι νόμιμη η πράξη επιβολής προστίμου με την οποία επιβάλλεται από τα αρμόδια όργανα διοικητικό πρόστιμο για παράβαση του άρθρου 11 ν. 2969/2001, απαιτείται το φυσικό πρόσωπο- παραβάτης να είναι εν ζωή κατά το χρόνο της επιβολής του προστίμου με την εν λόγω πράξη. Ως εκ τούτου σε κάθε περίπτωση που ο παραβάτης αποβιώσει πριν την έκδοση και κοινοποίηση της πράξης επιβολής προστίμου ήτοι, είτε κατά την διάρκεια του ελέγχου και πριν την κοινοποίηση πρωτοκόλλου παράβασης, είτε μετά την κοινοποίηση αυτού και κατά τη διάρκεια της κατ' άρθρ. 14 ν. 2969/2001 διαδικασίας για την κλήση σε απολογία, είτε και μετά την ολοκλήρωση αυτής, αλλά πριν την έκδοση και κοινοποίηση της σχετικής πράξης προστίμου, δεν είναι νόμιμη η έκδοση σχετικής πράξης επιβολής προστίμου στο όνομά του, τυχόν δε εκδοθείσα είναι άκυρη, ως εκδοθείσα κατά ανύπαρκτου προσώπου. Συνακόλουθα δε, δεν υπάρχει νόμιμο έρεισμα για την εν στενή εννοία – ταμειακή βεβαίωση της σχετικής οφειλής, ενώ τυχόν γενόμενη δεν είναι νόμιμη και θα πρέπει να διαγραφεί.

(2) Κατά μείζονα λόγο, μετά το θάνατο φυσικού προσώπου- παραβάτη των διατάξεων του άρθρου 11 ν. 2969/2001 δεν είναι επιτρεπτή η έκδοση πράξης επιβολής προστίμου το πρώτον σε βάρος των τυχόν κληρονόμων του, για παραβάσεις που ο κληρονομούμενος είχε τελέσει προτού αυτός αποβιώσει, αλλά διαπιστώθηκαν μετά τον θάνατό του. Σε περίπτωση που εκδοθεί τέτοια πράξη βεβαίωσης παράβασης, αυτή τυχάνει άκυρη καθόσον βαρύνει πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα του παθητικού υποκειμένου του σχετικού προστίμου, συνακόλουθα δε, δεν υφίσταται νόμιμο έρεισμα και για την στενή εννοία ταμειακή βεβαίωση της οφειλής, ενώ τυχόν γενόμενη δεν είναι νόμιμη και θα πρέπει να διαγραφεί.

(3) Σε περίπτωση όπου ο θάνατος του φυσικού προσώπου – παραβάτη των διατάξεων του άρθρου 11 ν. 2969/2001 επισυμβεί μετά την έκδοση και επίδοση σχετικής πράξης επιβολής προστίμου στο όνομά του, αλλά πριν τη διενέργεια της εν στενή εννοία ταμειακής βεβαίωσης της σχετικής οφειλής, η ΑΑΔΕ υποχρεούται να διενεργήσει την εν στενή εννοία ταμειακή βεβαίωση της οφειλής επ' ονόματι των τυχόν κληρονόμων του αποβιώσαντος παραβάτη, κατόπιν επιμερισμού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο κληρονομικό δίκαιο, προκειμένου να προσδιορισθεί το πρόσωπο καθενός εκ των υποχρέων και το ύψος της υποχρεώσεως που τον βαρύνει.

(4) Σε περίπτωση, τέλος, όπου ο θάνατος του φυσικού προσώπου – παραβάτη των διατάξεων του άρθρου 11 ν. 2969/2001, επισυμβεί μετά την εν στενή εννοία ταμειακή βεβαίωση από την ΑΑΔΕ της οφειλής του προστίμου σε βάρος του, το εν λόγω πρόστιμο αποτελεί στοιχείο του παθητικού της κληρονομιάς του παραβάτη. Προκειμένου όμως να ληφθούν αναγκαστικά μέτρα κατά των κληρονόμων θα πρέπει να κοινοποιηθεί σε αυτούς ατομική ειδοποίηση με την οποία τους γνωστοποιείται το χρέος και η αιτία του, η οποία θα πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που μνημονεύονται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Κ.Ε.Δ.Ε. και, επιπλέον, στην ανωτέρω ατομική ειδοποίηση θα πρέπει να μνημονεύεται ρητά και η ιδιότητα τους ως κληρονόμων και να εξειδικεύεται και το οφειλόμενο ποσό αναλόγως της κληρονομικής τους μερίδας.

Είναι αυτονόητο ότι, σε περίπτωση που οι τυχόν κληρονόμοι αποποιηθούν δεν υφίσταται δυνατότητα να καταστούν υπόχρεοι.

Απάντηση

17. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε΄) γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

- 1) Τα πρόστιμα του άρθρου 11 ν. 2969/2001 έχουν κυρωτικό χαρακτήρα.
- 2) Σε περίπτωση που επισυμβεί θάνατος φυσικού προσώπου – παραβάτη των διατάξεων του άρθρου 11 ν. 2969/2001 είτε, α) πριν την κοινοποίηση του πρωτοκόλλου παράβασης, ή β) μετά την κοινοποίηση του πρωτοκόλλου παράβασης αλλά πριν την κλήση σε απολογία ή γ) μετά την κλήση σε απολογία, αλλά πριν την σύνταξη και κοινοποίηση της πράξης επιβολής προστίμου, δεν είναι επιτρεπτή η έκδοση πράξης επιβολής προστίμου σε βάρος των τυχόν κληρονόμων του. Σε περίπτωση που εκδοθεί τέτοια πράξη βεβαίωσης παράβασης, αυτή τυγχάνει άκυρη καθόσον βαρύνει πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα του παθητικού υποκειμένου του σχετικού προστίμου, συνακόλουθα δε, δεν υφίσταται νόμιμο έρεισμα και για την στενή εννοία ταμειακή βεβαίωση της οφειλής, ενώ τυχόν γενόμενη δεν είναι νόμιμη και θα πρέπει να διαγραφεί.
- 3) Σε περίπτωση, όμως, που επισυμβεί θάνατος φυσικού προσώπου – παραβάτη των διατάξεων του άρθρου 11 ν. 2969/2001 είτε, α) μετά την έκδοση και κοινοποίηση της πράξης επιβολής προστίμου, αλλά πριν την εν στενή εννοία βεβαίωση του προστίμου ή β) μετά την εν στενή εννοία βεβαίωση του

προστίμου, οι κληρονόμοι ευθύνονται για την χρηματική αυτή οφειλή από το εν λόγω πρόστιμο, ανάλογα με την κληρονομική μερίδα τους, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο κληρονομικό δίκαιο.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 09-12-2024

Ο Προεδρεύων

Η Εισηγήτρια

Ευστράτιος Ηλιαδέλης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ζωή Φάμα

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.